

ראש השנה

ויאמר כל אשר נשמה באפו ד' אלקי ישראל מֶלֶךְ (תפילת ראש השנה)

הקשה הגר"ח וואלזין זצ"ל על הפסוק "ד' מֶלֶךְ ד' מֶלֶךְ ד' מֶלֶךְ ד' ימלוך לעולם ועד" כי לכאורה לפי הסדר אמור להיות קודם ד' מֶלֶךְ שהוא לשון עבר ואח"כ לשון ד' מֶלֶךְ שהוא הווה, ומדוע נכתב שלא כסדר, לשון עבר קודם ההווה ?

וביאר כי אמנם בעבר קודם חטא אדם הראשון וכן בזמן שעמדו ישראל על הר סיני ופסקה זוהמתן ניכר כבוד מלכותו וראו כולם כי ד' מֶלֶךְ ומכוון כל מעשיהם ומושל עליהם בכל רגע. אך אנו בעניות הדור אין מלכותו של הקב"ה נראית עלינו (וכמש"כ גלה כבוד מלכותך), ואע"פ שאנו מתפללין "ומלכותו בכל משלה" זוהי בקשה שיהיו מעשינו מכוונים לידיעתנו, ולכן כיום אנו במצב של ד' מֶלֶךְ בעבר כי אין מלכותו מוחשית. וזה שאנו מתפללים על העתיד - ד' ימלוך לעולם ועד, שתבוא הגאולה ואז נראה כולנו את מלכותו.

(הערת העורך: בנוסח אשכנז בתפילה אומרים ויאמר כל אשר נשמה באפו ד' אלקי ישראל מֶלֶךְ, אמנם בנוסח עדות המזרח אומרים מֶלֶךְ ולכאורה לפירוש הרב מוולאזין צריך לומר בלשון הווה?)

ואולי אפשר לומר כי בני אשכנז נתכוונו לשם עצם שהקב"ה הוא מֶלֶךְ מלכי המלכים לבדו, אבל בני ספרד לשם תואר נתכוונו והיינו לתאר פעולתו שהוא מולך בפועל ואף לשון "ויאמר כל אשר נשמה באפו ד' אלקי ישראל מֶלֶךְ" מתאימה. ועדיין צריך ביאור)